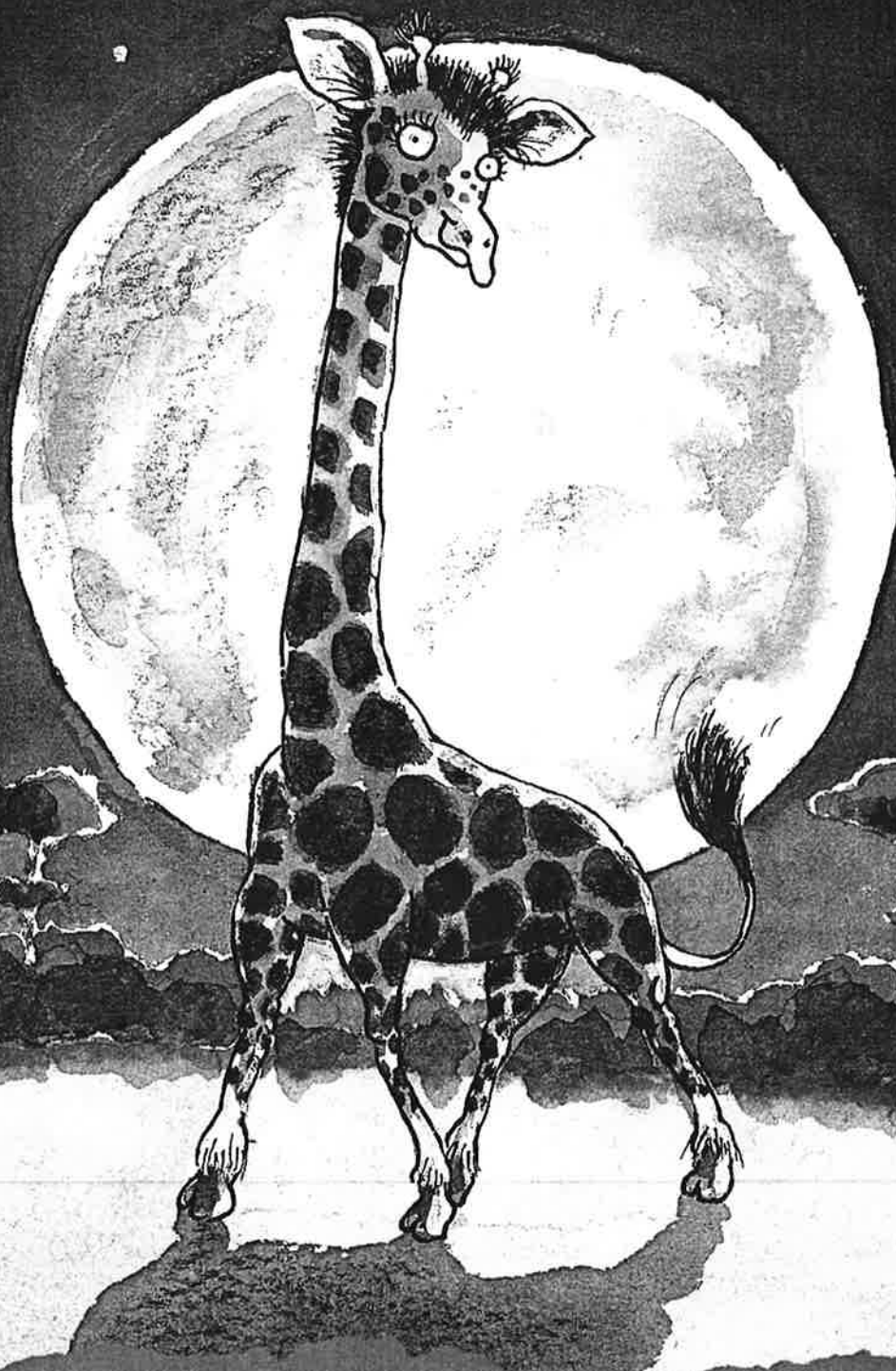

Saoghal
Bheathaichean
Ìre 7

Twiga

agus a' ghealach

Frances Usher • Stephen Lewis

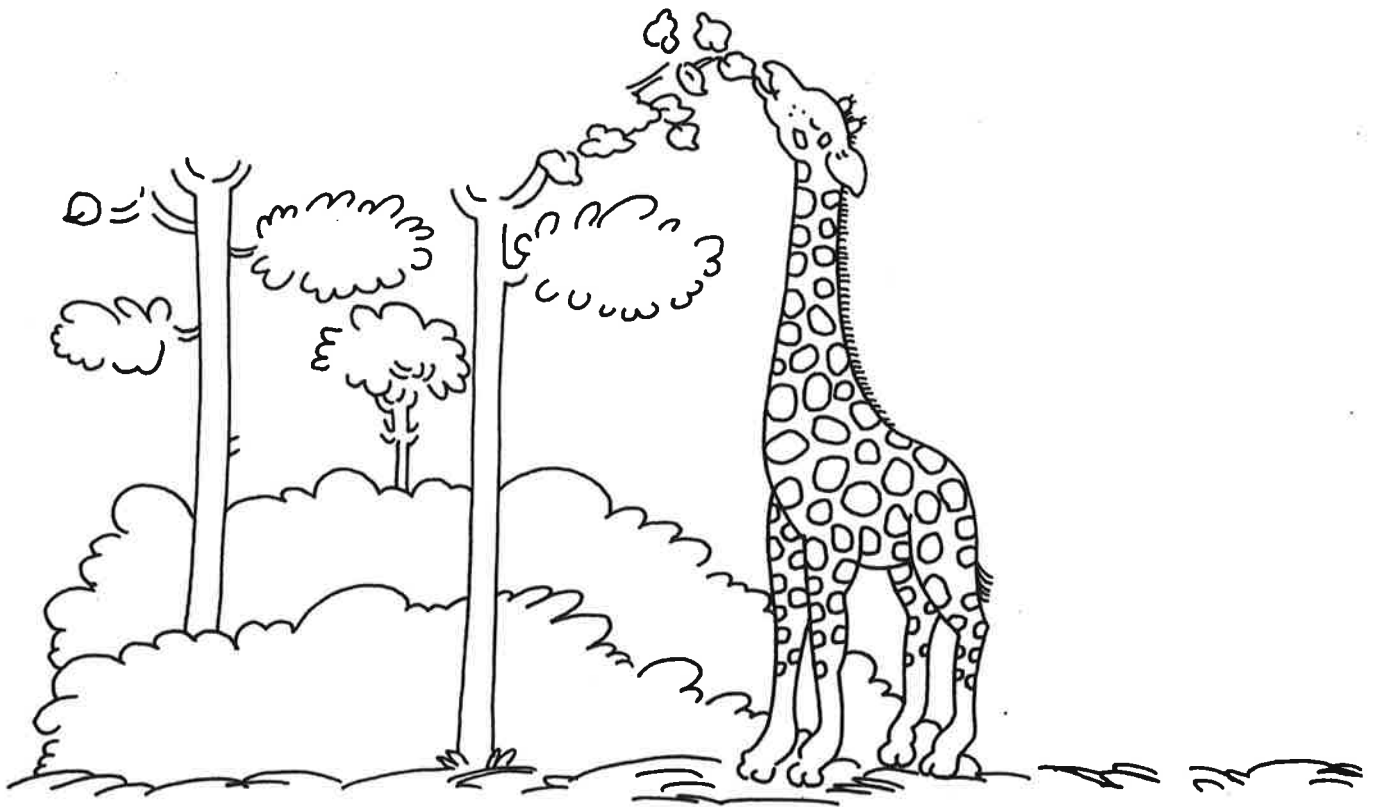
Ainm:

Deit:

Leugh agus cuir-ris an dealbh.

1. Duilleagan air bàrr nan craobhan as àirde.
2. Geallach san adhar.
3. Twiga ri taobh athar.
4. Craobh bheag air cùl Twiga.
5. Nathair sa chraoibh bhig.
6. Measan air cuid de na craobhan as àirde.
7. Abhainn faisg air na craobhan.

An uair sin sgrìobh seantansan nad leabhar-sgrìobhaidh a' cleachdadh nam facal ann an clò-dubh.

Twiga agus a' ghealach

Sgil: A' leantail stiùireadh

Ainm:

Deit:

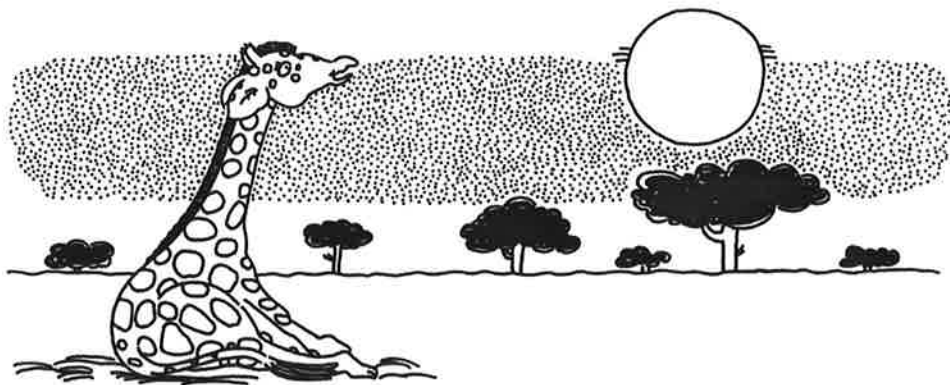
Cuir an comharra ceart ri taobh gach seantans.

Ceart
✓

ceàrr
X

mi-chinnteach
?

1. Bha na siorafan mòra cho àrd is gun itheadh iad duilleagan bhàrr nan craobhan a b' àirde.
2. Cha robh athair Twiga cho àrd ri na siorafan eile.
3. Thuirt Twiga gum biodh esan na b' àirde na h-uile sioraf eile.
4. Thuirt Twiga gum biodh a' ghealach milis ri h-ithe.
5. Thuirt na siorafan gun do dh'ith Twiga a' ghealach.
6. Bha Twiga ag iarraidh gu stadadh an t-uisge.
7. Thug athair Twiga measan blasta dha ri ithe.
8. Chòrd na measan sin ri Twiga.
9. Thug Twiga measan bho na craobhan a b' ìsle.
10. Bha i glè thrice a' sìleadh far an robh Twiga agus a caraidean.
11. Bu toil le na siorafan an t-uisge a chionn 's gun toireadh e air na duilleagan fàs.
12. Thuirt Twiga gun itheadh e na duilleagan bho na craobhan beaga gus am fàsadh e mòr.

Twiga agus a' ghealach

Sgìl: Tuisge dhen teacs - ceart, ceàrr, mi-chinnteach.

Ainm: Deit:

Aithris air an leabhar

Tìotal: _____

Ùghdar: _____

Dealbhan: _____

Prìomh charactaran: (An toil leat iad no nach toil?)

An stòraidh: (Thoir cunntas ghoirid ann an òrdugh) _____

Do bheachd

Am plot: An gabh e creidsinn? A bheil e inntinneach? _____

Cànan: Tagh trì facail a tha a' dèanamh an stòraidh math

Twiga agus a' ghealach

Sgill: A' dèanamh aithris air leabhar

Ainm: Deit:

Ainm	Sioraf Giraffa camelopardalis Tha naoi seòrsachan sioraf ann.
Meudachd	Faid: 3m 80cm agus earball 80cm gu 1m am faid. Àird aig an gualainn: 4m gu 4m 70cm. Àird gu bàrr nan adhaircean: Fireann 4m 70cm gu 5m 30cm Boireann 3m 90cm gu 4m 50cm.
Coltas	Tha siorafan àrd agus tha e furasta dhaibh ruigsinn air craobhan àrda. Tha casan agus amhaich fhada orra. Tha an gaoisid goirid agus soilleir ruadh le badan dorcha ruadh. Tha pàtran sònraichte air gach sioraf. Tha giobag gaoisid fhada air an earball agus tha muing ghoirid ruadh air cùl an amhaich. Tha an crudhan sgoilte. Tha an giall fada, an sùilean mòra agus an cluasan meadhanach mòr. Bidh an fheadhain fhireann a' sabaid le an adhaircean beaga goirid.
Àite-fuirich	Afraga.
Àrainn	Tha iad a' fuireach deas air an Sahàra ann an Afraga. Tha iad pailt air sgaoilteach Serengeti. Is toil leotha àiteachan feurach le beagan chraobhan.
Biadh	Is fìor thoil leotha duilleagan chraobhan àrda, mar Acacia agus Myrrh, a tha a' fàs air còmhnanan Afraga. Bidh iad a' cleachdadh an lipean righinn agus an teanganan fada gu na duilleagan a' spìonadh bhar chraobhan stobach air nach ruig beathaichean eile.
Modhan	Bidh iad a' gluasad mu chuairt nam buidhnean ('s dòcha mu 20) agus a' gluasad o bhuidhinn gu buidhinn.
Gin	Bidh an laogh a' fàs am broinn a mhàthar 15 mìosan agus 's e aon laogh a bhios aice. 'S ann am falach anns an dubhar a bhios an laogh a' chiad dhà no trì sheachdainean. Às dèidh sin thig e còmhla ri laoigh eile ann an crèche. Ithidh iad duilleagan aig aois dà mhìos. Fàsaidh na laoigh mòr ann an ùine ghoirid, ach bidh leth dhiubh gan ithe le beathaichean eile.
Fiosrachadh	Bidh iad beò mu 25 bliadhna. 'S e sioraf am beathach as àirde

Twiga agus a' ghealach

Ainm: Deit:

1. Dè an àird a tha ann an sioraf fireann gu bàrr adhaircean? _____
Tomhais sin aig an sgoil agad. _____

2. Innis dà rud a tha nan cuideachadh dha sioraf airson a bhiadh fhaighinn?

3. Sgrìobh dà sheantans mu choltas sioraf. _____

4. An aithne dhut beathach eile aig a bheil crudhan mar a tha air sioraf? _____

5. Dè an dà chraobh àraid is toil le sioraf? _____

6. Ciamar is urrainn dhaibh duilleagan ithe far chraobhan air a bheil stoban biorach? _____

7. A bheil sioraf càirdeil ri siorafan eile? Sgrìobh an seantans a tha ag innse dhut.

8. Dè bhios a' tachairt do mhòran de na laovich sioraf? Saoil carson a tha sin?

9. Dè an seòrsa àite is toil le sioraf? _____

10. Dè an rud a tha sònraichte mu sioraf? _____

Twiga agus a' ghealach

Ainm:

Deit:

Ainm	Siobra Equus burchellii Tha trì seòrsachan sìobra ann.
Meudachd	Faid: 2m 30cm o cheann gu earball. Àird: 1m 40cm aig a' ghualainn.
Coltas	'S e each reamhar le casan goirid agus srianagan dubha agus geala a tha ann an sìobra. Tha pàtran àraid air gach sìobra. Tha na srianagan nam pàtran tarsaing na h-amhaich agus air am faid aig sìobra. Tha iad a' dol tarsaing nan casan. Tha muing ghoirid orra a' maidseadh nan srianagan air an amhaich.
Àite-fuirich	Afraga an ear. Air sgaoilteach Serengeti.
Àrainn	Tha iad a' fuireach air fearann Savannah, sin talamh feurach le beagan chraobhan, agus air sgaoiltichean feurach.
Biadh	Feur. Bidh iad a' dol a dh'òl deoch dà thuras san latha.
Modhan	Is toil leotha a bhith còmhla ri chèile. Bruidhnidh iad ri chèile le bhith a' gluasad an cluasan agus a' dèanamh fhuaimean. Bidh aon fhear fireann còmhla ri buidheann bhoireann agus fuirichidh iad sin còmhla mar is trice fad am beatha, a' fuireach ann an aon àite. Ach ma bhios an aimsir uabhasach tioram, mar a bhios uaireannan air sgaoilteach Serengeti, thig treudan mòra dhiubh còmhla airson imrich gu àiteigin eile far am faigh iad ionaltradh agus uisge.
Gin	Bidh an searrach a' fàs am broinn a mhàthar 370 latha agus 's e aon searrach a bhios aice. Is urrainn dha coiseachd beagan uairean às dèidh a bhreith. Is e aon searrach a bhios aig sìobra ann an dà bhliadhna mar is trice. An toiseach fanaidh an searrach air leth on treud airson sàbhailteachd. Ithidh e feur an ceann beagan sheachdainean ach bidh e fhathast a' deoghal a mhàthar gus am bidh e 8 gu 13 mìosan a dh'aois. Aig aois 3 bliadhna bidh searrach na inbheach.
Fiosrachadh eile	Tha sìobrathan càirdeach dha na h-eich a tha againn an-diugh. 'S e leòmhainn na nàimhdean as motha a tha aig sìobra. Bidh leòmhainn nan laighe aig na tuill uisge gus beathaichean a bhios a' tighinn airson deoch a ghlacadh.

Twiga agus a' ghealach

Ainm: Deit:

1. Tomhais meudachd shìobra sa chlas agad. _____

2. Sgrìobh dà sheantans mu choltas shìobra. _____

3. Dè an rud a tha cho àraid mun phàtran a bhios air sìobrathan. _____

4. Dè an seòrsa àrainneachd a tha freagarrach airson sìobra? _____

5. Dè an dòigh a tha aca airson bruidhinn ri cheile? _____

6. Innis rudeigin a tha àraid mu dhòigh-beatha shìobrathan. _____

7. Dè bhios sìobrathan a' dèanamh ma thig sìde uabhasach tioram air sgaoilteach Serengeti. _____

8. Lorg leabhar anns am faic thu dealbh den Serengeti. Sgrìobh seantans ag innse cò ris a tha e coltach? _____

9. Dè an aois a bhios searrach sìobra nuair a sguireas e a dheoghal bainne a mhàthar? _____

10. Dè am beathach a tha na chunnart do na sìobrathan? _____

Twiga agus a' ghealach